

När djurskyddshandläggare möter våld i hemmet

– en kartläggning av länsstyrelsernas arbete

Naturvetarna

NÅR DJURSKYDDSHANDLÄGGARE MÖTER VÅLD I HEMMET – Naturvetarna 2026

Utredare: Catherine Johnsson

Grafisk form: Katarina Bengtsson

När djurskyddshandläggare möter våld i hemmet

Naturvetarna mobiliserar merparten av Sveriges djurskyddshandläggare. Professionens uppgift är att säkerställa att djurägare följer lagar och regler som gäller djurskötsel, vilket gör att de har en utsatt position. Vid två tidigare tillfällen (2019 och 2023) har vi i samarbete med Djurskyddsinspektörernas riksförening, DIRF, kartlagt djurskyddshandläggares arbetsförhållanden.

Hot och trakasserier från externa aktörer är vanligt förekommande och har så varit över tid. Däremot verkar arbetsgivarna ha blivit bättre på att hantera hot och våld på arbetsplatsen. Samarbetet med polis, som bistår med handräddning när djur far illa, har också förbättrats. Men jobbet är påfrestande och i den senaste enkäten uppgav fyra av tio djurskyddshandläggare att de vill byta yrke i framtiden.

Tuff arbetssituation

Arbetsmiljöproblemet i länsstyrelsernas djurskyddsverksamhet granskas i en ny rapport av organisationen Hantera Agera. Där synliggörs hur djurskyddshandläggare i hela landet utsätts för hot, våld, trakasserier och otillbörlig påverkan, och att detta verkar ha normaliserats som en del av jobbet. Hoten omfattar även indirekta riskmiljöer med förekomst av kriminalitet och våld i nära relation.

Mönstret är detsamma över hela landet vilket tyder på att problemen är kopplade till myndighetsutövningen med tillsyn, beslut och omhändertaganden av djur. Antalet rapporterade tillbud varierar däremot kraftigt mellan länen. Förklaringen är troligen bristande rutiner, vilket kan skapa underrapportering. Händelser följs inte alltid upp och personal väljer bort stödinsatser trots att deras mående påverkats.

En stärkt samordning mellan länsstyrelserna med gemensamma utgångspunkter för riskbedömning och uppföljning av tillbud kan minska skillnaderna och bidra till lärande.

Skyldighet att anmäla

En ny socialtjänstlag infördes 2025 med syfte att stärka skyddet för barn som riskerar att fara illa, och sedan årsskiftet omfattas fler myndigheter av anmälningsplikten. Även länsstyrelsernas medarbetare är nu skyldiga att göra en orosanmälan till socialnämnden om de genom sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Länsstyrelserna i Dalarna, Kalmar och Östergötland är i stort positiva i sina remissvar till utredningen *Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag (SOU 2020:47)*, och betonar vikten av en fungerande regional samverkan där länsstyrelserna har en central roll. Länsstyrelserna har flera frågor som rör social hållbarhet på sitt bord och instämmer

i behovet av stärkt tillgänglighet, förebyggande insatser och ökad likvärdighet i samhällets stöd.

Uppdrag att förebygga våld

Regeringen har presenterat en ny nationell strategi mot våld, förtryck och utnyttjande för åren 2026–2035, där länsstyrelsernas roll förtydligas. Tidig upptäckt av våld och förbättrad tillgång till stöd och skydd för våldsutsatta kvinnor och barn är prioriterat. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer riktar sig till socialtjänsten, hälso- och sjukvården samt tandvården. Men fler samhällsaktörer är delaktiga i ansträngningarna för ett samhälle fritt från våld.

Länsstyrelserna har flera uppdrag som handlar om att förebygga våld och erbjuda stöd för drabbade, som utförs i samarbete med expertmyndigheter. Många genomförs parallellt och länsstyrelserna efterfrågar bättre nationell samordning för att kunna skala upp fungerande arbetssätt och erbjuda ett likvärdigt kvalitativt stöd i hela landet. Här är några exempel.

Länsstyrelsen Skåne har precis lämnat en delredovisning av ett uppdrag som handlar om att utveckla ett brottsförebyggande föräldraskapsstöd. Bland annat har man utvecklat metoder för att identifiera barn i riskmiljöer, men det är fortfarande en utmaning att nå de målgrupper som har störst behov. Uppdraget ska slutredovisas den 1 mars 2027.

Länsstyrelsen Stockholm samordnar arbetet regionalt med att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och har tagit fram ett digitalt stöd för yrkesverksamma som möter personer som är utsatta för våld och förtryck av olika slag.

Länsstyrelsen i Östergötlands län samordnar ett uppdrag som handlar om kunskapshöjande insatser och erfarenhetsutbyte för yrkesverksamma som möter barn, som ska slutredovisas den 30 april 2028.

Anmälningarna ökar

Socialstyrelsen har genomfört två nationella kartläggningar av orosanmälningar, 2018 och 2021. Under perioden har det totala antalet anmälningar ökat, och även antalet anmälningar per barn. Var tionde barn i Sverige berördes av en orosanmälan 2021 och var femte anmälan handlar om våld i nära relationer. Fler anmälningar kommer från polisen, främst i större orter. Samtidigt konstateras att skillnader i arbetssätt försvårar jämförelser mellan kommuner och att följa utvecklingen över tid.

Vår undersökning

Det finns ett samband mellan våld mot djur och våld i nära relationer. Länsstyrelsens djurskyddshandläggare är en viktig yrkesgrupp som möter detta i sitt arbete. Länsstyrelsen Västmanland har uppmärksammat frågan och tagit fram ett informationsmaterial inom projektet *Djur och våld*.

För att få mer kunskap om djurskyddshandläggarnas arbetssituation och förutsättningar att hantera tecken på våld ställde Naturvetarna i februari 2026 ett antal frågor via mejl till ansvarig chef för djurskyddet på samtliga länsstyrelser. 19 av 21 länsstyrelser besvarade enkäten.

Fem frågor till länsstyrelserna

- 1 Rapporterar era djurskyddshandläggare misstänkt våld i nära relation vid era inspektioner?
Om ja, hur många rapporteringar har gjorts under 2025?
Om nej, kan ni säga ungefär hur många gånger ni misstänkt detta under 2025 men inte rapporterat?
- 2 Har ni inarbetade rutiner för hur medarbetarna ska agera vid misstanke om våld i nära relation?
- 3 Har ni som arbetsgivare/chefer inarbetade rutiner för att förebygga och hantera hot/våld/trakasserier mot medarbetarna?
- 4 Hur många av era djurskyddshandläggare har utbildats om sambandet mellan våld mot djur och våld i nära relation och att hantera den typen av svåra situationer?
- 5 Hur många orosanmälningar gjorde ni till socialtjänsten 2025?

Så svarar länsstyrelserna

Tiotalet länsstyrelser uppger att deras djurskyddshandläggare rapporterar misstänkt våld i nära relation vid inspektioner. Några länsstyrelser beskriver att de går via polisen. Tre länsstyrelser uppger att de inte rapporterar överhuvudtaget, på grund av att de saknar lämpliga system eller osäkerhet om vad som är korrekt rent juridiskt. Vissa anser att det är en fråga för polis och socialtjänst.

Den faktiska rapporteringen är genomgående låg, ett tecken på att det finns utvecklingsbehov. Flera länsstyrelser har inte rapporterat ett enda fall av misstänkt våld i nära relation under 2025, medan några har rapporterat enstaka fall. Enstaka länsstyrelser rapporterar högre nivåer, det kan dock inte enbart förklaras med en större befolkning.

Tolv länsstyrelser har, helt eller delvis, utbildat sina djurskyddshandläggare om sambandet mellan våld mot djur och våld i nära relation. Fyra länsstyrelser har inte

genomfört någon riktad utbildning, och en länsstyrelse saknar uppgifter om detta. Trots att merparten av länsstyrelserna utbildat personalen omsätts kunskapen inte alltid i handling. Ibland saknas förutsättningar för rapportering även om kompetensen är hög. Kombinationen av kunskap, rutiner och mandat tycks avgörande för att det ska fungera. Frågan måste hållas levande i det dagliga arbetet, det går inte att förlita sig på en engångsinsats.

Av de 19 länsstyrelser som svarat på enkäten har 16 gjort minst en orosanmälan till socialtjänsten under 2025. Antalet anmälningar varierar mellan 0 och 56. Två länsstyrelser har inte gjort någon orosanmälan och en länsstyrelse saknar uppgift om detta. Av svaren framgår att betydligt fler gör orosanmälningar än rapporterar våld i nära relation. Det tyder på olika arbetssätt, olika grad av systematik och tolkning av uppdraget. Flera län diarieför inte denna typ av ärenden. Utan statistik och möjlighet att särskilja våld i nära relation begränsas möjligheten till uppföljning på riksnivå.

Slutsatsen är att djurskyddet fångar upp våld i nära relation, men främst när barn är inblandade. Vuxna som drabbas av våld i nära relation osynliggörs till stor del. Barnrättsperspektivet upplevs institutionaliserat och flera länsstyrelser påpekar att ingen motsvarande skyldighet finns när det gäller vuxna.

Tre återkommande hinder framträder i enkäten:

Otydligt mandat: Ska djurskyddshandläggare agera på social problematik?

Avsaknad av systemstöd: Flera län saknar sätt att registrera eller följa upp.

Risk- och arbetsmiljöaspekter: Det finns en oro för att ingripa i potentiellt farliga situationer.

Samtliga länsstyrelser har inarbetade rutiner för att förebygga och hantera hot, våld och trakasserier mot medarbetarna. Det är utmärkt ur ett arbetsmiljöperspektiv. Men kontrasten är slående mot hur arbetsgivaren hanterar våld riktat mot andra, som medarbetarna möter inom ramen för tjänsten. Även detta är ytterst en arbetsmiljöfråga.

Utbildning gör skillnad

Enkäten visar att länsstyrelser där djurskyddshandläggare fått utbildning i sambandet mellan våld mot djur och våld i nära relation har mer utvecklade arbetssätt. Vid de länsstyrelser där många eller alla handläggare fått utbildning beskrivs ofta ett mer strukturerat arbetssätt, där orosanmälningar ses som en etablerad del av arbetet. Exempelvis tydliga rutiner för hur misstankar ska hanteras, interna diskussioner och gemensamma bedömningar. Det tyder på att utbildning kan bidra till ökad beredskap och förmåga att agera.

Handläggare behöver stöd i svåra situationer. Det kan exempelvis handla om gemensamma bedömningar i arbetsgruppen, handledning eller kollegialt stöd, och tydliga kontaktvägar till chefer vid osäkra situationer.

Utbildning verkar framför allt bidra till ökad medvetenhet, bättre förståelse för sambandet mellan våld mot djur och våld mot människor, och större trygghet i arbetet.

Rutiner viktigast

Samtidigt verkar det viktigaste vara att ha rutiner på plats. Länsstyrelser där handläggarna utbildats rapporterar inte nödvändigtvis fler fall, och länsstyrelser som inte utbildat sina medarbetare uppger att de ändå gör anmälningar. Organisatoriska faktorer verkar alltså ha stor betydelse för hur frågan hanteras i verksamheten. Utbildning får störst genomslag när det finns tydliga riktlinjer, ledningsstöd och etablerade samverkansformer med socialtjänst och polis.

De länsstyrelser som inte har genomfört utbildning alls eller endast i begränsad utsträckning, saknar tydliga rutiner. Av svaren framgår att arbetssättet är mer beroende av individuella bedömningar, baserat på erfarenhet och informella diskussioner. Det verkar finnas en större osäkerhet om djurskyddshandläggares roll i frågor om våld i nära relation.

Naturvetarnas rekommendationer

Jämlikhet är en grundläggande rättsstatlig princip som handlar om att medborgarna ska få sina rättigheter tillgodosedda och tillgång till samhällets stöd oavsett var de bor.

Enkätsvaren synliggör stora skillnader över landet. För att skapa ett mer likvärdigt arbetssätt mellan länsstyrelserna krävs åtgärder som stärker struktur, kompetens och systematisk uppföljning.

Genom tydligare styrning, enhetlig utbildning, bättre uppföljning och närmare samverkan mellan myndigheter och relevanta aktörer kan djurskyddshandläggare få mer likartade förutsättningar att identifiera och hantera situationer där våld mot djur kan vara kopplat till våld i nära relation.

1 Stärk nationell samordning

Djurskyddshandläggare möter våldets konsekvenser i sitt arbete men saknar ofta förutsättningar att agera fullt ut. En viktig åtgärd är att utveckla gemensamma riktlinjer för hur djurskyddshandläggare ska agera vid misstanke om våld i hemmet. Med nationell styrning, tydliga rutiner och rätt mandat kan de bli en betydligt starkare del av samhällets skydds nät.

2 Inför en gemensam utbildning

Kontinuerlig kompetensutveckling kan bidra till ökad trygghet i arbetet och en mer enhetlig kunskapsnivå nationellt. Alla djurskyddshandläggare ska ha kunskap om sambandet mellan våld mot djur och våld i nära relation, riskindikatorer och varningstecken, hur man kan bemöta personer i utsatta situationer samt hur anmälningar och samverkan ska hanteras.

3 Utveckla samverkan med andra aktörer

Djurskyddshandläggare arbetar ofta i gränslandet mellan flera samhällsområden. Arbetet kan stärkas genom tydligare samverkan med veterinär och våldsförebyggande funktioner inom kommunerna. Gemensamma rutiner och kontaktvägar kan underlätta när misstankar uppstår.

4 Förbättra dokumentation och statistik

Flera länsstyrelser uppger att de saknar system för att följa upp anmälningar. För att förbättra kunskapsläget bör länsstyrelserna införa en gemensam kodning i ärendesystemen, samla statistik över orosanmälningar och rapporterade misstankar och följa upp arbetet på årsbasis. Detta skulle ge bättre underlag för analys och utveckling.

Källor

Hantera Agera. 2026. *Det vi inte ska tåla – Arbetsmiljöproblem i länsstyrelsernas djurskyddsverksamhet. Dokumenterade händelser och förslag till förbättring.*

Länsstyrelsen Skåne. 2026. *Återrapportering av Länsstyrelsernas regeringsuppdrag Brottsförebyggande föräldraskapsstöd.*

Länsstyrelsen Stockholm. 2026. *Mäns våld mot kvinnor – Redovisning av arbetet i Stockholms län 2025.*

Regeringskansliet. *Frihet från våld, förtryck och utnyttjande – En nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, utnyttjande i prostitution och människohandel samt hedersrelaterat våld och förtryck (Skr. 2025/26:245)*

Socialstyrelsen. 2022. *Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa 2021 – uppföljning och analys av utvecklingen.*

Socialstyrelsen. *Föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer (HSLF-FS 2022:39).*

Statskontoret. *Regleringsbrev för budgetåret 2026 avseende länsstyrelserna.*

Naturvetarna är ett partipolitiskt obundet fackförbund inom Saco, Sveriges akademikers centralorganisation, vars förbund organiserar medlemmar efter utbildningsområde. Vi har cirka 36 000 medlemmar inom life science, jord, skog och miljö, de fysiska vetenskaperna, matematik och data. Naturvetare skapar världens framtid. Våra medlemmar hittar lösningar på samhällets utmaningar och tar fram morgondagens innovationer. NATURVETARNA.SE

- facebook.com/Naturvetarna
- [linkedin.com: Naturvetarna](https://linkedin.com/Naturvetarna)
- instagram.com/naturvetarna
- instagram.com/naturvetarna_student
- Naturvetarpodden
- www.naturvetarna.se